

בעניני יום הכיפורים - שיעור 629**I. ההלכות**

- (א) **בענין הרואה קרי ביום הכיפורים** - עיין בספר קריינא דאיגרתא (קס"ה) דדוקא לאנשים גדולים מאד שאין להם מצד הרהור כלל ידאג כל השנה משא"כ אנשים צעירים וכל שכן שאינו נשוי אין צריך לדאוג ויש לעשות תיקון בלימוד משניות מסכת כלים בעיון כפי יכלתו (שו"ע תרט"ו - 3 ובפסקי תשובות ה)
- (ב) **נשים אין להן לומר ברוך שם כבוד בקול רם** כי אין שייך בדידן ענין להידמות למלאכים כמו שכתב המ"ב (תרי"ט - י"ג) דיש שעומדים על רגליהם כל היום דוגמת המלאכים ולכן נשים לא עומדין כי אין יכולין להדמות להם (שער הציון י"ט)
- (ג) **ביזכור** מי שאביו ואמו בחיים יוצא מבית הכנסת מכמה טעמים (כ) שלא לצער ומבטלו משמחת יו"ט אעפ"כ התקינו זאת לפסוק צדקה ולהתפלל בעד המתים (כ) שמא יטעה ויאמרנה (ג) וחשש לעין הרע וע"ע ברמ"א (רפ"ד - ז) שקבעו לומר יזכור בכל שבת
- (ד) **אין להתיר לאשה שהדליק לנרות ברכה שהחיינו ללכת בקאר למקום אחר לכל נדרי אבל מותר להדליקה במקום החדש** אפילו אין זה ביתה מ"מ צריך ליהנות מן הנרות
- (ה) **מי שאין בנמצא אצלו שום נר** שדולקים מערב יו"כ עיין במ"ב (תרכ"ד - י) ובכה"ל (ד"ה וי"ח שמצרכין) שלא יברך בורא מאורי האש
- (ו) **המבדיל על היין** ובדעתו אח"כ לשתות שאר משקין אינו מברך עליהם שהכל ובורא נפשות אמנם מי שלא שתה צריך לברך שהכל
- (ז) **אם דעתו לאכול פת** לסעודה אחר ההכדלה אין לברך ברכה אחרונה דספק ברכות להקל ואבאר
- (ח) **דעת כמה פוסקים** שמצות אכילה בערב יו"כ מתחיל מליל תשיעי (מג"א בשם השל"ה תר"ד - ה) אמנם דעת הגר"א ויד אפרים וכן משמע ממ"ב (3) דמתחיל מהיום ויש מחלוקת אם לנשים יש גם כן מצוה לאכול שהיא מצות עשה שהזמן גרמא (פסקי תשובות תר"ד - ה) או רק אסמכתא בעלמא וחייבת (מנחת חינוך ש"ג - ט"ז) ואשה מסוכנת פטור ממ"נ וכן קטנות אבל קטן בר חינוך חייב לחנכו
- (ט) **לפני מי שמאריך בתפלה** אם מותר לישב או לעבור או לפסוע עיין בשיעור 361 (י)
- (י) **אם יכול לנעול קטן שאינו בר חינוך מנעלים של עור** עיין ביומא (ט"ח): דתינוקות מותרין בכולן חוץ מנעלת הסנדל משום הנך דלאו רבתייהו גזרו בהו רבנן הנך דרבתייהו הוא לא גזרו ועיין במאירי (דף ע"ח: ד"ה "סיתר") דאסור לנעול מנעל של עור לקטן דלאו בר חנוך משום דלא תאכילום וכן משמע בר"ן על הרי"ף (רי"ש פ"ח) ושער המלך (הלכות שניית הטעור) ועיין בפרי חדש (סימן תרי"ח - סוף סק"ח) דלא נאסר איסור דלא תאכילום אלא דבר שאיסורו מגופו אבל כאן שהמאכל מותר אלא שהשעה אוסרתו התיירו חכמים כיון דרבתייהו בהכי אבל מענינים הוצאה ברשות הרבים על ידי קטן לא משמע כן עיין בשש"כ (מסדרה ח - ל"3 - ק"ד) דאין איסור בדבר ועיין בשו"ת יביע אומר (י"ד ח - סימן ד) אבל בספר קטנים בהלכה (דף 156) כתב דבספר חינוך הבנים (דף מ"ו) לאיסור וגם שהגאון מדעברעצין דלא ספינן לקטן איסורא בידיה. וצריך שאילת חכם
- (יא) **עמידה כשפותחים הארון בימים נוראים** - עיין באג"מ (ה - ל"ח) דמן התורה מחויב לעמוד מפני ספר תורה ודוקא כשאחד מוליכו (י"ד רפ"3 - 3) לכן בשעת ההקפות צריך לעמוד או לצאת מבית הכנסת אמנם כשפותחין הארון נוהגין ג"כ לעמוד וזה דרך כבוד ואין חיוב בדבר וחשוב רק מעלה בעלמא ומה שבישיבות בית יוסף נוהגים שלא לעמוד הוא משום שיותר טוב להתכוין בישיבה מבעמידה כמו בק"ש ומשא"כ בשמונה עשרה משום דאז הוא מבקש שיעשה השי"ת צרכיו מ"מ ראוי לעמוד שלא תצא תקלה

לרובא דאינשי שאפילו ת"ח לא ידעו לחלק ואם אינם רוצים לעמוד יפתחו מעט שיהיה פחות מג' טפחים שנחשב כלבוד ע"ש וע"ע בפתחי תשובה (ח"מ פ"ז - סוס"ק כ"ח) שהביא החת"ס שאסור לשבת בזמן שהארון פתוח מ"מ רובו המתירין ושמעתי דרב משה פיינשטיין סוף ימיו ישב חוץ לבית הכנסת בתפילת נעילה

(יב) נוהגים שכל בעל הבית ידליק נר אחד לכל ביתו ונקרא נר נשמה ויש אומרים הטעם כדי שיוכלו להבדיל על נר ששבת (בית יוסף תר"י נסופו)

(יג) ליתן פתילה (suppository) בכפי הטבעת ביו"כ לנחלש בתעניתו עיין באג"מ (ד - קכ"ח) דאפשר שיהיה אסור משום גזרת דשחיקת סממנים ואם יצטערו מזה שלא יתענו ביו"כ מותר עיין באג"מ (ג - 5) דאסור ליקח סמים אף בפה ערב יו"כ כדי שיכול להתענות וראיתו מהתוספות (33א קמ"א פ"ה) שכתב על הא דדרשה ר' ישמעאל שניתן רשות לרופא לרפאות הוא דוקא מדתנא ביה קרא ורפא ירפא דמה שלא שמעינן מרפא לחודיה דהו"א ה"מ מכה בידי אדם אבל חולי הבא ביד"ש כשמרפא נראה כסותר גזירת המלך קמ"ל דשרי ואין למילף שיהיה חידוש זה גם כדי שיוכל לקיים מצות הצום מאחר שהוא כסותר גזירת המלך שאינו רוצה שיצום ואסור לעשות זה אף בערב יום הכפורים בשכיל שיכול לצום וכ"ש בתענית דרבנן וכ"כ החלקת יעקב (3 - ג"ח)

(יד) לקיחת אספירין או קאפסול של וויטאמין או פיל עיין בשיעור 319 (i)

(טו) אם מותר לעיין בספר בשעת חזרת הש"ץ התפלה עיין בשיעור 118 (iii)

II. אם המבקש מחילה מחבירו צריך לפרט החטא

(א) החפץ חיים בספרו הלכות איסור לשון הרע (כלל ד - סעיף י"ג) כתב דאפילו אם חבירו אינו יודע כלל מזה צריך לגלות לו מה שעשה נגדו שלא כדין שהבושה והכנעה הוא עיקר חלק מהכפרה (שע"ת מרבינו יונה ר"ז) וגם מעכב את הכפרה (עיין במועדים וזמנים ב - ג"ד) וע"ע במ"ב (תר"י - סק"ג)

(ב) אמנם רבי ישראל סלנטר תמה ע"ז דכאשר יספר לו יוגרם לו צער ולכן לא יפרט החטא מ"מ כפרתו אינו כפרה גמורה (ספר הרהורי תשובה זף ק"כ) אבל הפירוט אינו מעכב הכפרה

(ג) עיין ביומא (פ"ז:) דרב הלך אצל הטבח שיבקש ממנו תשובה לכאורה יש ראייה משם דמחילה צריך הכנעה מעיקר הדין וע"ע בשו"ת נודע ביהודה (ב - ל"ה) בענין מי שבעל אשת איש דמשמע משם דפירוט החטא אינו עיכוב וגם במעשה ברב משה פיינשטיין דתפלת זכה מועיל למחילה והכנעה אינו לעיכובה וכן אומרים קודם ק"ש על המטה הריני מוחל ואין כאן הכנעה ופירוט החטא

(ד) ויש לתרץ להמ"ב דעושה חסד עמו אם יפרט החטא אפילו מצערו מאד דהמעביר על מדותיו מעבירין כל פשעיו נאמר דוקא באופן זה וגם זה ענין גדול להמבקש דעושה דבר ומתבייש בו מוחלין לו ע"כ עונותיו (נרכות י"ג) מ"מ המוציא שם רע על חבירו אינו צריך למחול (תר"ו - ח זרמ"ח) ומדת ענוה למחלו (מ"ז ע"ג) אמנם כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח דאסור לו למחול על כבודו משום בזיון התורה (יומא כ"ג.) וזהו בפרהסיא (ספר לתשובת השנה זף קמ"ג) ולא מקרא אכזרי אם לא מחל (ז"ק ז"ג) מדין ת"ח צריך לנקום ולנטור כנחש ועיין ביומא (פ"ז:) במעשה ברב ורבי חנינא דלא רצה למחלו

(ה) שיטת הרב רבינו יאשיה פינטו בפירוש הרי"ף על העין יעקב שדעת רבי אלעזר בן עזריה שאם לא פייס את חבירו גם העבירות שבין אדם למקום אין יום הכפורים מכפר ויש חולקין (שו"ת יחזה דעת ה - מ"ד)

III. עוד השקפות עיין בשיעור 484 (ii, iii, iv) ועיין בשיעור 580 (א-ו i) ואבאר

גמר חתימה טובה

נפסם לעלוני נשמות אבי אורי ר' אלעזר ליפא בר' יעקב ארזבי ע"ה אלא אורתי באשף חלל בר' גרשון חנוך העניך הכפן ע"ה